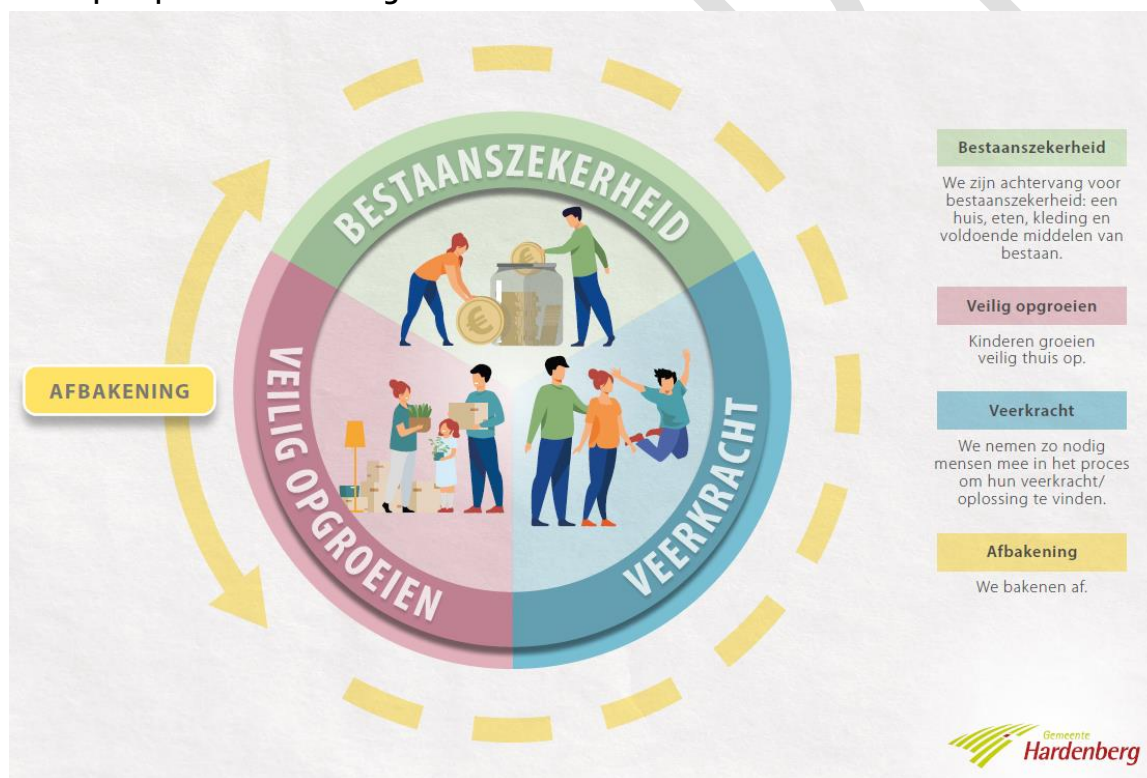

Bijlage 1 - Het Hardenbergse Model voor Ondersteuning

De gemeente Hardenberg werkt toe naar een lokaal model voor hulp en ondersteuning. Dit Hardenbergse model is een netwerkgerichte ketenaanpak voor ondersteuning en hulp aan jeugdigen en volwassenen. In dit model gaat de gemeente Hardenberg gericht de samenwerking aan met een beperkt aantal aanbieders in het sociaal domein. Hardenberg kiest ervoor om de specialistische ondersteuning te borgen in de al bestaande samenwerkingsketen en ondersteuningsstructuren van huisartsen, het lokale ziekenhuis, de jeugdgezondheidszorg, het maatschappelijk werk, het welzijnswerk, het verenigingsleven en het onderwijs. Hardenberg ziet voordelen door zich te richten op aanbieders die de sociale context van gezinnen en kinderen in Hardenberg goed kennen, maar ook de lokale ondersteuningsstructuren en het lokale ondersteuningsaanbod weten te vinden. Een goed lokaal samenspel met een beperkt aantal aanbieders kan de gezinnen, volwassenen en jeugdigen in Hardenberg beter dienen.

Visie op hulp en ondersteuning

We hanteren hierbij de volgende doelstellingen en beleidsuitgangspunten:

- We doen wat nodig is
- We zetten de leefwereld centraal (inwoner heeft regie)
- We gaan uit van mogelijkheden en hebben de focus op normaliseren (minder medicaliseren)
- We organiseren de ondersteuning zo dichtbij als mogelijk (thuis, op school, op het werk, in de buurt, op de vereniging)
- We geven ruimte aan de professionals
- We organiseren de ondersteuning zo eenvoudig mogelijk
- We maken een omslag naar meer preventieve inzet van ondersteuning in plaats van curatieve inzet

Normaliseren

Eén van de belangrijkste uitgangspunten van de lokale visie op maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp is 'normaliseren'. Dat betekent dat we het (opvoedkundig) klimaat rondom een inwoner willen versterken, zodat er sneller lichtere hulp en ondersteuning kan worden ingezet in de 'normale' omgeving van de inwoner (thuis, op school, op het werk, op de kinderopvang, in de buurt). Hulp wordt zo min mogelijk buiten de sociale omgeving van een inwoner geboden in gespecialiseerde voorzieningen buiten Hardenberg. Kwetsbaarheid hoort bij het leven en ook problemen bij het dagelijks functioneren zijn hiervan niet uitgesloten. We werken bij elke inwoner aan een zo snel mogelijk herstel van het gewone leven. Door samen te werken met jeugdhulpaanbieders die een breed palet aan lichte ondersteuning en hulp aan inwoners beschikbaar hebben én de ondersteuningsstructuur in Hardenberg kennen, is het mogelijk om oplossingen te vinden in het eigen netwerk of in het voorliggend veld en het beroep op gespecialiseerde ondersteuning te voorkomen.

Effectieve verbinding tussen jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning

Daarnaast wordt met een gezamenlijke inkoop van ambulante jeugdhulp, begeleiding (Wmo) en Beschermd Thuis (Wmo) beoogd om een effectieve en natuurlijke verbinding te maken tussen de jeugdhulp, de maatschappelijke ondersteuning en de Participatiewet, maar ook met het voorliggende veld. Eén van de mogelijkheden is om te kiezen voor een gezinsaanpak (of een gezinsbudget) waarbij er breder gekeken wordt als het gaat om ondersteuningsbehoefte en oplossingen op de diverse leefgebieden (inkomen, passend werk, dagbesteding, opvoedondersteuning, schoon huis, onderwijs, etc.). Hiermee kan er in plaats van allerlei losse trajecten in één gezin gekozen worden voor één totaalpakket aan ondersteuning per gezin. Daarnaast ontstaat de mogelijkheid om de sociale basis te verbreden door (onderdelen van) maatwerkvoorzieningen op het gebied van de Wmo en Jeugd op een logische wijze in te bedden in de sociale basis en het voorliggend veld. De voorgestelde lokale netwerkgerichte ketenaanpak ondersteunt daarmee het meer preventief werken met meer collectieve voorzieningen.

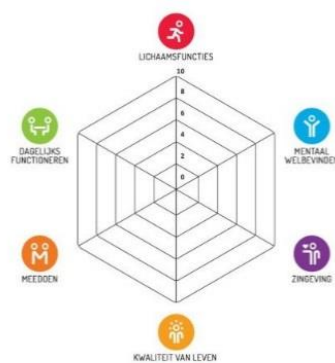
Versterken kwaliteit ondersteuning

Doordat Hardenberg ervoor kiest om een beperkt aantal aanbieders te contracteren die nauw met elkaar samenwerken en zowel voorzien in de ondersteuning vanuit de Wmo als de Jeugdwet wil de gemeente meer grip krijgen op de kwaliteit van de ondersteuning. Door elkaar te kennen en op de hoogte te zijn van de ontwikkelingen in elkaars organisatie is het mogelijk om tot een goed programma voor effectieve ondersteuning te komen. Bovendien kan er een betere afstemming plaatsvinden tussen aanbieders onderling over de werkwijze, de reductie van wachtlijsten en de kwaliteit van de geboden hulp en ondersteuning.

Visie op partnerschap en samenwerken

De gemeente Hardenberg wil werken vanuit de gedachte dat we met onze maatschappelijke partners een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben om passende hulp en ondersteuning te bieden aan inwoners, kinderen en gezinnen. We realiseren ons dat geen van de partijen beschikt over alle kennis en instrumenten om de transformatie op gang te krijgen. Gezamenlijkheid is een harde voorwaarde. We willen op zoek naar mogelijkheden om elkaar te versterken. Dit vraagt van elke kernpartner vertrouwen en openheid over ieders belangen. In de zoektocht naar effectieve oplossingen is er oog

voor elk van de belangen en ook voor de discrepantie die dit met zich meebrengt. We moeten deze soms tegengestelde belangen bij elkaar zien te brengen. We realiseren ons dat – ook als we succesvol slagen in de hele transformatieopgave – de maatschappelijke opgave blijft bestaan. Het uitgangspunt bij deze maatschappelijke opgave is passende ondersteuning voor elke inwoner in Hardenberg.

Positieve Gezondheid

In Hardenberg wordt gewerkt op basis van het gedachtengoed van positieve gezondheid: de veerkracht van de inwoner vergroten en de benodigde ondersteuning/hulp normaliseren, dichterbij de inwoner zetten en de ondersteuning/hulp zo eenvoudig mogelijk maken. Positieve gezondheid is een benadering binnen de gezondheidszorg die niet de ziekte, maar een betekenisvol leven van mensen centraal stelt. De nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens en niet op de beperkingen of ziekte zelf. De mens in zijn of haar omgeving is binnen het gedachtengoed van Positieve Gezondheid terug gebracht tot zes dimensies. Door deze in een model (het spinnenweb) te plaatsen en van een score te voorzien wordt visueel gemaakt dat het nog steeds om de samenhang gaat (de mens als geheel) maar ook dat we gradaties kennen in ervaren gezondheid.

Positieve Gezondheid betekent dat iemand zingeving ervaart en vaardigheden ontwikkeld heeft om de uitdagingen van het leven aan te kunnen. Er zijn zes dimensies waarmee men 'gezondheid' in kaart kan brengen, anders dan de drie (sociaal, fysiek, mentaal) van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).

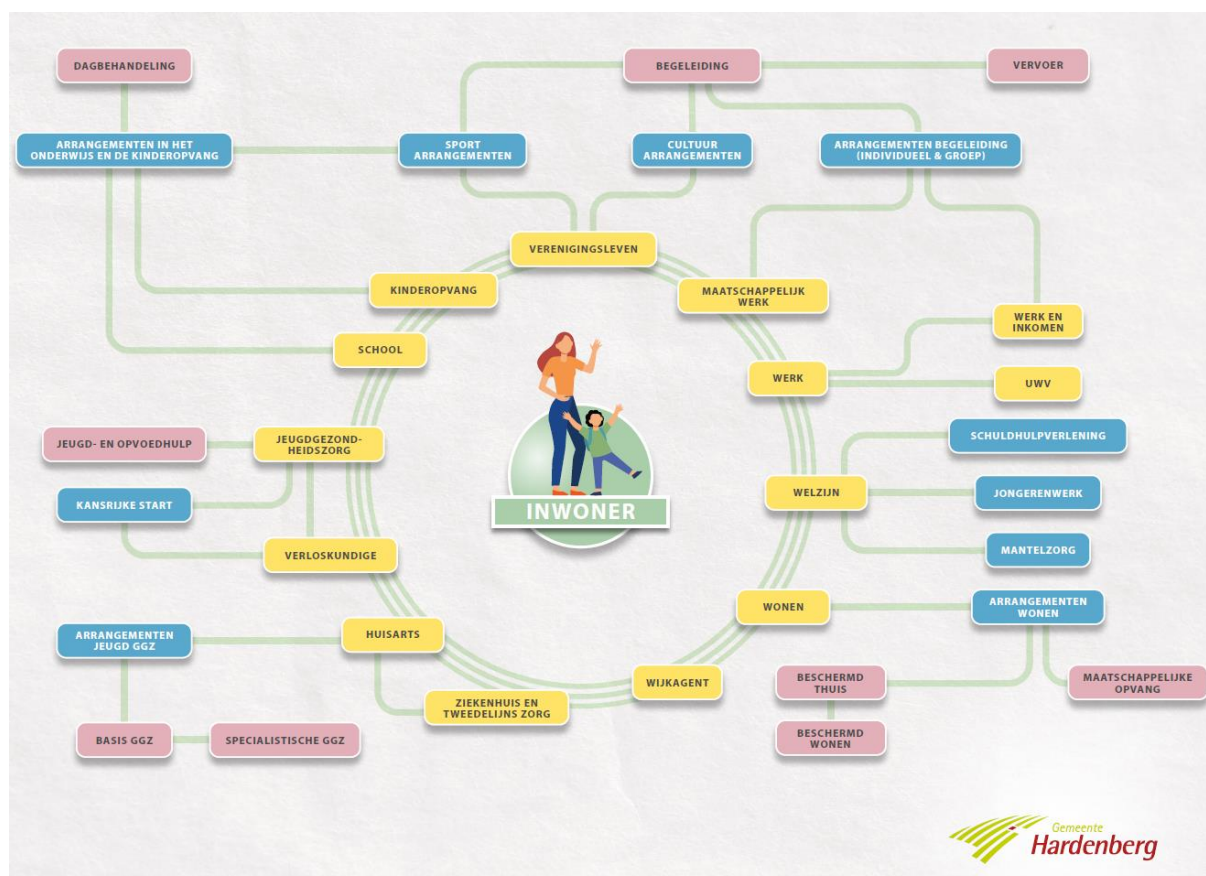
De zes dimensies of indicatoren zijn:

- lichaamsfuncties (bijvoorbeeld: ik voel me gezond en fit),
- mentaal welbevinden (bijvoorbeeld: ik voel me vrolijk),
- zingeving (bijvoorbeeld: ik ken mijn plek, ik heb vertrouwen in mijn toekomst),
- kwaliteit van leven (bijvoorbeeld: ik geniet van mijn leven),
- meedoen (bijvoorbeeld: ik heb goed contact met andere mensen) en
- dagelijks functioneren (bijvoorbeeld: ik kan goed voor mezelf zorgen).

Hardenbergse Model voor Ondersteuning

Het Hardenbergse Model voor Ondersteuning is een ketengerichte netwerksamenwerking. Het model bestaat uit drie lagen:

1. Sociale basis (gele blokjes);
2. Arrangementen in het voorliggend veld (blauwe blokjes);
3. Maatwerkvoorzieningen (roze blokjes).

1. Sociale Basis

De sociale basis bestaat uit algemene voorzieningen die toegankelijk zijn voor elke inwoner van Hardenberg. In het maatschappelijk domein gaat het om de volgende voorzieningen:

- Scholen: het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs, waar jeugdigen in de leeftijd van 4 t/m 18 jaar onderwijs krijgen. Zij biedt leerlingenzorg en helpt leerkrachten en ouders met algemene hulpvragen van jeugdigen;
- Huisarts: eerste aanspreekpunt voor inwoners bij zowel somatische en psychische klachten, gedragsproblemen en opvoedingsproblematiek. Daarnaast zijn zij wettelijk verwijzer voor de jeugdhulp.
- Ziekenhuis en tweedelijnszorg: biedt poliklinische geneeskunde en heeft algemene (kinder)artsen met specifieke aandachtsgebieden.
- Maatschappelijk werk: ondersteunen van inwoners bij het oplossen van en omgaan met problemen en verstoringen in het functioneren in wisselwerking met de sociale omgeving. De hulp

is gericht op het vergroten van de opvoedvaardigheden van ouders, gedragsproblemen van kinderen te verminderen en het sociaal netwerk te betrekken;

- Kinderopvang: biedt in georganiseerd verband een ontwikkelingsgericht aanbod aan kinderen van 0 t/m 4 jaar op het moment dat ouders werken of studeren;
- Jeugdgezondheidszorg: publieke gezondheidszorg voor jeugd tussen 0 en 18 jaar gericht op het bevorderen, beschermen en beveiligen van de gezondheid en de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van jeugdigen (zowel individueel als op populatieniveau). Zij geven ondersteuning en advies gericht op het vergroten van de opvoedvaardigheden van ouders (consultatiebureau);
- Verenigingsleven: betreft het totaal van activiteiten van verenigingen en clubs voor vrije tijdsbesteding, zoals sport, cultuur en outdoor activiteiten.
- Wijkagent: de schakel tussen de wijk en de politie, onderhoudt nauwe contacten in de buurt of wijk met inwoners en partners en heeft daarin een signalerende functie.
- Verloskundige: begeleiden van vrouwen voor, tijdens en na hun zwangerschap, biedt passende zorg voor moeder en baby.
- Woningcorporatie: zorgt voor het bouwen, beheren, toewijzen en verhuren van betaalbare huurwoningen, draagt bij aan de leefbaarheid in de directe nabijheid van hun onroerende zaken en ten behoeve van de huurders van die woongelegenheden.
- Welzijn: organisaties die diensten leveren aan inwoners in wijken en buurten, bijvoorbeeld via opbouwwerk, ouderenwerk, mantelzorgondersteuning en jongerenwerk gericht op het versterken van de samenleving.
- Werk: betaalde arbeid, vrijwilligerswerk of andere vormen van informele zorg.
- UWV: Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen, draagt zorg voor het verstrekken van uitkeringen en is verantwoordelijk voor de re-integratietrajecten.
- Werk en inkomen: het uitvoeringsgedeelte (team) van de gemeente Hardenberg dat uitvoering geeft aan de participatiewet. Dit betreft begeleiding naar betaald werk en het verstrekken van gemeentelijke uitkeringen.

2. Arrangementen in het voorliggend veld

Het Hardenbergse Model voor Ondersteuning bevat specifieke arrangementen georganiseerd op het snijvlak van het voorliggend veld en de specialistische ondersteuning (maatwerkvoorziening). De arrangementen sluiten aan de belangrijkste uitgangspunten uit het Hardenbergse model, normaliseren en het hiermee versterken van het (opvoedkundig) klimaat rondom een inwoner zodat er sneller lichtere hulp en ondersteuning kan worden ingezet in de 'normale' omgeving van de inwoner, en het voorliggend realiseren van ondersteuning in samenwerkingsketens om de transformatie op gang te brengen. De arrangementen worden vanaf 2022 en gedurende de looptijd van de afgesloten Raamovereenkomst nader uitgewerkt en maken wel/een¹ deel uit van deze aanbesteding. Er is ruimte om gedurende de looptijd van de Raamovereenkomst nieuwe arrangementen toe te voegen aan het ontwikkelde aanbod.

¹ dit wordt momenteel juridisch getoetst

Een arrangement heeft de volgende kenmerken:

- Er is sprake van een samenwerkingsketen bestaande uit organisaties uit de sociale basis, het voorliggende aanbod (zoals het algemeen maatschappelijk werk of de welzijnsorganisatie) óf een informele partij uit het publieke domein (zoals het verenigingsleven) aangevuld met een maatwerkaanbieder;
- Binnen de samenwerkingsketen wordt een zo efficiënt mogelijk voorliggend aanbod gecreëerd voor inwoners rond een maatschappelijk thema;
- Het aanbod bevindt zich op het snijvlak van het voorliggend veld en de specialistische ondersteuning en is voor de inwoner toegankelijk zonder een indicatie eventueel met een lichte toets;
- Binnen de samenwerkingsketen is sprake van gelijkwaardige participatie tussen de verschillende samenwerkingspartijen, waarbij een ieder een actieve bijdrage levert;
- Binnen de samenwerkingsketen worden geen activiteiten ontwikkeld die reeds voorliggend worden aangeboden;
- Mocht het ondersteuningsaanbod binnen het arrangement niet voldoende aansluiten bij de hulpvraag van de inwoner, kan niet worden opgeschaald naar het specialistische aanbod binnen de Raamwerkovereenkomst van de in de samenwerkingsketen participerende maatwerkaanbieder.

De gemeente Hardenberg ziet vooralsnog de volgende arrangementen voor zich:

- 2.1 Arrangementen in het onderwijs (en de kinderopvang)
- 2.2 Arrangementen begeleiding
- 2.3 Arrangementen in het verenigingsleven
- 2.4 Arrangementen in de GGZ

2.1 Arrangement in het onderwijs (en de kinderopvang)

Gemeente en onderwijs hebben verschillende wettelijke doelstellingen. Het onderwijs heeft doelstellingen rondom het bieden van onderwijs en de resultaten daarvan en heeft zorgplicht die voortkomt uit het passend onderwijs. De gemeente heeft de wettelijke plicht om de jeugdhulp/jeugdgezondheidszorg uit te voeren. Tegelijk hebben de gemeente en het onderwijs nagenoeg dezelfde maatschappelijke doelstellingen: er samen voor zorgen dat kinderen in Hardenberg met voldoende vaardigheden van school komen, zodat zij als volwassene beter in staat zijn om zelfstandig hun leven te leiden en deel te nemen aan de samenleving. Het spreekt voor zich dat de jeugdhulp een bijdrage kan leveren aan deze maatschappelijke doelen door inzet in gezinnen (vanuit het perspectief van het brede sociale domein) en behandeling van jongeren zodat bijvoorbeeld uitval van school, thuiszitten, afstroom wordt voorkomen en dat jongeren een optimale voorbereiding krijgen op de toekomst en jongeren veilig en gezond opgroeien.

Deze missie is de reden om arrangementen op het snijvlak onderwijs en jeugdhulp te ontwikkelen. De samenwerking tussen onderwijs, gemeente, jeugdgezondheidszorg en verschillende vormen van jeugdhulp is nodig. Als we dat goed willen doen moeten we een context organiseren die minder noodzaak tot verwijzen oproept, waarin meer preventief wordt gewerkt en waarin systemen integreren en professionals uit systemen meer gaan samenwerken. We willen de benodigde

ondersteuning/hulp voor jongeren normaliseren, dichterbij de inwoner zetten en de ondersteuning/hulp zo eenvoudig mogelijk maken. We willen dat doen door netwerken rondom de jongere te vormen in de schoolcontext.

Een arrangement is een samenwerking tussen twee of meerdere partijen. In ieder geval zijn er een jeugdhulpaanbieder en een onderwijsinstelling onderdeel van deze samenwerking, eventueel aangevuld met de jeugdgezondheidszorg, welzijn, sport en cultuur en natuurlijk de ouders zijn. Na het doorlopen van het aanbestedingstraject worden er per arrangement een werkgroep samengesteld om de arrangementen verder uit te werken.

Primair liggen de doelen van de arrangementen in het verlengde van de intrinsieke waarden;

- Gedrag: emotionele waarden als zelfvertrouwen, zelfbeeld, zelfdiscipline en doorzettingsvermogen en sociale vaardigheden als samenwerken, afspraken nakomen.
- Mentaal: nieuwsgierigheid, verbeeldingskracht, ontspanning en zingeving.

We zien voornamelijk de volgende arrangementen onderwijs (en kinderopvang) voor ons:

Arrangement Voorgezet speciaal onderwijs + (VSO/PRO)

Dit arrangement is bedoeld voor leerlingen die zich niet kunnen handhaven in de reguliere groepen op het voortgezet speciaal onderwijs of het praktijkonderwijs. Door psychiatrische oorzaken kampen zij met forse gedragsproblemen. In de groep uit zich dat vaak in verbale of fysieke agressie. Hierdoor kunnen ze niet of niet volledig meedoen aan het onderwijs. Deze kinderen hebben extra ondersteuning nodig. Het VSO+ ziet er in grote lijnen als volgt uit: het betreft een klas van maximaal zes leerlingen die niet of niet volledig naar school gaan. Deze leerlingen zitten deels thuis en/of gaan een deel van de onderwijstijd naar de zorgboerderij.

Kenmerkend voor deze leerlingen is het snel overprikkeld zijn en overvraagd worden vanuit trauma, gedrags- of angstproblematiek. Ook ondervinden de leerlingen problemen in het reguleren van zijn/haar emoties, waardoor zowel het omgaan met emoties, zoals het uiten van emoties, vaak problematisch verloopt. De leerling heeft een hoge gevoeligheid voor emoties en heeft vaak heftige, onregelmatige reacties op stresssituaties. Daarna heeft de leerling een langere periode nodig dan leeftijdsgenoten om terug te keren naar het basisoniveau van stress. De leerlingen reageren vanuit deze hoge gevoeligheid vaak impulsief, maar zijn ook geneigd meerdere gebeurtenissen op een dag op te kroppen, waardoor ze op lange termijn exploderen of angst- en stemmingsklachten krijgen. De leerling heeft een extreme behoefte aan externe structuur en duidelijkheid en kan zichzelf hier niet in voorzien. Het lukt de leerling voornamelijk nauwelijks om onderwijs te volgen, aangezien de vraag naar zorg, behandeling en ondersteuning groter is. Daarnaast is er een grote behoefte aan nabijheid en constant een beroep kunnen doen op een vertrouwde, veilige volwassene. In een reguliere setting binnen het speciaal onderwijs wordt deze leerling overvraagd.

Door deze leerlingen te plaatsen in een prikkelarme setting, waarbij ook tegemoet gekomen wordt aan de zorgvraag van deze leerlingen en hun systemen blijft er opbouw mogelijk in een veilige omgeving, die al bij een school hoort. Het doel van het arrangement is om door middel van structuur en de combinatie van zorg en onderwijs, veiligheid en stabiliteit bij de leerling te creëren, waardoor de leerling zich weer kan ontwikkelen. Vervolgens wordt er gekeken naar mogelijke opstappen naar

een volgende passende onderwijssoort, waarbij getracht wordt toe te werken naar het hoogst haalbare voor de leerling, rekening houdend met zijn behoeften en belastbaarheid. Om deze veilig setting te organiseren wordt er aan deze klas naast de reguliere docent een pedagogisch medewerker toegevoegd. Deze pedagogisch medewerker is in dienst van de school. De gemeente bekostigt deze pedagogisch medewerker vanuit de jeugdhulpmiddelen. Door deze klas is er geen individuele begeleiding meer nodig op school of alternatieve dagopvang.

Arrangement Jeugdteam voorgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (VO/MBO)

Dit arrangement omvat een jeugdteam op het middelbaar beroepsonderwijs (MBO) en het voortgezet onderwijs (VO), die studenten en leerlingen ondersteunt met een snelle toegang tot hulp. Het betreft een verbreding en verdieping van de huidige pilot angst en depressie die op twee VO-scholen in Hardenberg momenteel loopt. Verbreding naar alle VO-scholen en het MBO in Hardenberg en verdieping door een bredere problematiek op te pakken. Dit jeugdteam ondersteunt studenten en leerlingen rondom psychosociale gezondheid, huiselijke relaties, werk of middelengebruik. De ondersteuning vindt plaats op school in de sociale context van de student/leerling. We zien een samenwerking voor ons van het maatschappelijke werk, jeugdhulpaanbieders (GGZ en Jeugd- en opvoedhulp), verslavingszorg en het onderwijs eventueel aangevuld met specifieke specialisme op consultatiebasis zoals Veilig Thuis. Naast individuele begeleiding en ondersteuning verzorgt dit jeugdteam ook collectieve preventieve activiteiten (bijvoorbeeld groepstrainingen over 'grip op je dip', groep voor zwangere studenten, studenten/leerlingen in een complexe echtscheidingssituatie).

Arrangement Levensvaardigheden (PO)

Dit arrangement is gericht op kinderen in de basisschoolleeftijd om het zelfstandig functioneren te stimuleren, het aanleren van het dragen van verantwoordelijkheid en het ontwikkelen van het zelfvertrouwen. Het gaat om activiteiten om kinderen te ondersteunen op weg naar zelfstandigheid in een veilige omgeving. In samenwerking met het primair onderwijs wordt er een programma ontwikkelt dat aansluit bij de ontwikkeling van levensvaardigheden van kinderen in de basisschoolleeftijd. De ambitie is om kinderen voldoende voor te bereiden om zich staand te kunnen houden in de samenleving met óf zonder ondersteuning. Door de ontwikkelkansen van kinderen te vergroten wordt er ingezet om hen een gezonde basis te geven voor het op termijn voorkomen van verzuim, het voorkomen van voortijdig schoolverlaten en het verminderen van specialistische ondersteuning in de verdere (school)loopbaan.

Arrangement Hoogbegaafdheid (PO/VO)

Het arrangement hoogbegaafdheid is gericht op het ontwikkelen van een integrale aanpak voor de doelgroep hoogbegaafde leerlingen met een complexe onderwijsbehoefte. Hoogbegaafde leerlingen hebben naast een sterk ontwikkelingspotentieel (IQ van 130 of hoger) ook (vaak) specifieke persoonlijkheidsfactoren zoals zelfvertrouwen, creativiteit en taakgerichtheid. Om te kunnen presteren op het niveau van de ontwikkelingsmogelijkheden is een stimulerende en rijke leeromgeving nodig, dat aansluit bij de specifieke onderwijsbehoeften van deze leerlingen. Het arrangement is erop gericht om deze leerlingen deze stimulerende en rijke leeromgeving te bieden, zodat er geen sprake is van onderpresteren of onvoldoende beheersing van de executieve functies/vaardigheden. De ondersteuning sluit aan bij het gedrag en de sociaal-emotionele

ontwikkelingen van deze leerlingen. Het betreft een voorziening – bij voorkeur in de reguliere schoolcontext – die de ontwikkeling van hoogbegaafde leerlingen stimuleert en scholen ondersteunt bij het organiseren van een passend aanbod voor hoogbegaafde leerlingen. Daarnaast betreft het een steunpunt waar experts op het gebied van hoogbegaafdheid werkzaam zijn die scholen kunnen ondersteunen bij vraagstukken op leerlingniveau en bij vraagstukken over schoolontwikkeling. Uiteraard heeft een dergelijke voorziening een centrale rol bij kennisuitwisseling en expertisedeling met de samenwerkingsverbanden.

Dit arrangement is een samenwerking tussen het primair- en voorgezet onderwijs, jeugdhulpaanbieders en organisaties in het voorliggend veld. De bestaande overlegstructuren worden in dit arrangement verder doorontwikkeld.

2.2 Arrangementen begeleiding

De arrangementen begeleiding zijn gericht op het omvormen van (een deel) van de begeleiding naar een algemene voorziening met eventueel een lichte toets. Het uitgangspunt hierbij is de hulp aan inwoners te normaliseren en dichtbij de inwoner te organiseren (in plaats van op een locatie verder van huis). Het arrangement borgt de specialistische ondersteuning in de voorliggende ondersteuningsstructuren. Elk arrangement bestaat uit verschillende activiteiten om structuur te geven aan het dagelijks functioneren van inwoners. Een arrangement biedt een zinvolle daginvulling voor volwassenen of jeugdigen.

Arrangement belevingsgerichte daginvulling (volwassenen)

Het arrangement belevingsgerichte daginvulling is een samenwerkingsverband tussen de welzijnsaanbieders en maatwerkaanbieders en is geschikt voor inwoners die beperkingen ondervinden in hun zelfredzaamheid en/of participatie, en die niet beschikken over arbeidsvermogen ((aangepast) werk of vrijwilligerswerk) en waarbij ook geen ontwikkelingsmogelijkheden te verwachten zijn. Bij deze inwoners staat het samen bezig zijn en daaraan plezier beleven voorop. Het arrangement kan ook worden ingezet om de mantelzorger te ontlasten of indien de inwoner zonder dagactiviteiten moet verblijven in een instelling of thuis zou verwaarlozen. We willen naar een zinvolle daginvulling voor iedereen, welke gericht is op inclusie, noaberschap en gericht is op versterking van het sociaal netwerk. Arrangementen belevingsgerichte daginvulling zijn laagdrempelig en worden dichtbij de inwoner georganiseerd. Er worden activiteiten aangeboden gericht op beleving, waarbij te denken valt aan creatieve activiteiten, samen zingen of naar muziek luisteren, koken, spelletjes spelen, bewegingsactiviteiten, enzovoort. De activiteiten worden aangeboden door vrijwilligers van de welzijnsorganisatie, met behulp van een professional van de maatwerkaanbieder die zijn of haar specifieke kennis en expertise van de doelgroep (op afroep) inbrengt. Denk hierbij aan inwoners met een licht vorm van dementie of niet-aangeboren hersenletsel.

Arrangement ontwikkelingsgerichte daginvulling (jeugd en volwassenen)

Voor inwoners wie vanwege hun beperkingen niet voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren in de maatschappij, maar waar wel enig ontwikkelpotentieel gezien wordt richting maatschappelijk participeren, wordt een arrangement ontwikkelingsgerichte daginvulling ontwikkeld. Het arrangement ontwikkelingsgerichte daginvulling is een samenwerking tussen diverse partners

(waaronder werk en inkomen, onderwijsinstellingen en MKB bedrijven) om de inwoner stappen te laten zetten op de participatieladder. Er wordt gekeken welke mogelijkheden de inwoner heeft naar zijn eigen vermogen. De activiteiten die worden aangeboden zijn gericht op uitstroom richting school, (begeleid) vrijwilligerswerk, beschut werk, gesubsidieerd werk en (begeleid) regulier werk. De activiteiten worden geboden in een werk- of schoolcontext. Deelnemers ontplooiën hun capaciteiten, leren kennis en vaardigheden, leef- werk- en schoolritme en omgangsvormen die ze nodig hebben op de werkvloer of op school, zodat waar mogelijk hun kansen op de arbeidsmarkt worden vergroot. De begeleiding bestaat uit ondersteuning en coaching en kan gegeven worden door vrijwilligers, maatschappelijk werkers of ondernemers met behulp van een professional van de maatwerkaanbieder die zijn of haar specifieke kennis en expertise van de doelgroep (op afroep) inbrengt. De begeleiding richt zich op het stimuleren van de zelfredzaamheid en eigen regie en het krijgen van veiligheid en structuur. De begeleiding gaat uit van de mogelijkheden en wensen van de inwoner en staat in het teken van het ontwikkelen van eigen initiatief en talenten. Het arrangement ontwikkelingsgerichte daginvulling dient als opstapje naar werk of onderwijs voor inwoners waarvoor de stap naar werk of school (tijdelijk) nog te groot is. Ook kan uitstroom naar activiteiten binnen het eigen netwerk, voorliggende voorzieningen en/ algemene voorzieningen mogelijk zijn.

Arrangement kinderboerderij en/of manege (jeugd)

De dagbesteding op de zorgboerderij waarbij de verzorging van dieren centraal staat willen we voor jeugdigen omvormen naar een arrangement op de kinderboerderij en/of manege. Het is gericht op jeugdigen die enthousiast worden van het omgaan met dieren. Jeugdigen met een beperking of psychische klachten die begeleid eenvoudige werkzaamheden op een zorgboerderij verrichten, ondernemen allerlei activiteiten in- en rondom de kinderboerderij of de manege in de eigen buurt of wijk. Hierbij kan gedacht worden aan het verzorgen en voeren van de dieren, kinderboerderij gerelateerde activiteiten (helpen bij onderhoud en schoonmaken van de stallen), tuinieren (sier- en moestuin) en creatieve activiteiten (vogelhuisjes maken). In groepen van maximaal 8 jeugdigen per dagdeel. Afhankelijk van de problematiek worden de groepen aangevuld met een vrijwilliger of een sociaal of pedagogisch medewerker.

Arrangement individuele begeleiding

Een nieuwe vorm van individuele begeleiding is werken met een sociaal netwerk van mensen die begeleiding nodig hebben om zelfstandig te kunnen wonen. Gericht op de inzet van de eigen talenten en vaardigheden in (peergroup) van de inwoner, zodat inwoners elkaar onderling helpen en eigen regie wordt gestimuleerd. Met een vrijwilliger wordt de ondersteuning op een gelaagde manier vorm gegeven, met daarboven een coaching van het groepsproces door een professionele zorgaanbieder. Deze ondersteuning is geschikt voor alle inwoners met een lichte ondersteuningsvraag. Wij sturen op begeleiden vanuit de kracht van de wijk, midden in de samenleving, samen met anderen en in contact met naasten, waarin deelnemers een rol van betekenis kunnen vervullen voor anderen in hun directe woonomgeving. Een netwerk van negen tot twaalf mensen, die bij elkaar in de buurt wonen, ongeacht de aard van de beperking. De deelnemers helpen elkaar met waar ze goed in zijn. De één gaat mee naar de tandarts, een ander helpt bij de administratie of maakt met iemand een natuurwandeling. Een vrijwilliger uit dezelfde wijk ondersteunt de deelnemers en een professionele coach volgt de groep vanaf de zijlijn. De ondersteuning is gericht op het opbouwen van een informeel netwerk en

meedoen met het leven in de wijk. Als het nodig is zoekt de coach samenwerking met andere professionals, zoals welzijnswerk, woningcorporaties of zorgorganisaties.

2.3 Arrangementen in het verenigingsleven

De arrangementen in het verenigingsleven worden ontwikkeld op basis van het gedachtengoed van positieve gezondheid: de veerkracht van de inwoner vergroten en de benodigde ondersteuning/hulp normaliseren, dichterbij de inwoner zetten en de ondersteuning/hulp zo eenvoudig mogelijk maken. Sportieve en culturele activiteiten vormen de katalysator om de draagkracht van inwoners te stabiliseren of te vergroten. De arrangementen in het verenigingsleven zijn een samenwerking tussen twee of meerdere partijen. In ieder geval zijn een zorgverlener en een sport²- of-, cultuuraanbieder betrokken. Anderen partijen kunnen de gemeente, het onderwijs, de welzijnsorganisatie, de fysiotherapie of werkgevers zijn.

Primair liggen de doelen van de arrangementen in het verlengde van de intrinsieke waarden van sport³ en cultuur⁴:

- Gedrag: emotionele waarden als zelfvertrouwen, zelfbeeld, zelfdiscipline en doorzettingsvermogen en sociale vaardigheden als samenwerken, afspraken na komen.
- Fysiek: lichaamsfuncties als kracht, lenigheid, coördinatie, uithoudingsvermogen.
- Mentaal: nieuwsgierigheid, verbeeldingskracht, ontspanning en zingeving.

Het gaat hier om aspecten, die als het ware liggen opgesloten in sport en cultuur zelf, en waar vele doelgroepen baat bij hebben die nu nog gebruik maken van voorzieningen voor jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning.

De arrangementen in het verenigingsleven werken twee kanten op:

- Ondersteuning bieden aan inwoners met een beperking en/of stoornis om hen deel laten nemen aan regulier sport- en cultuuraanbod;
- Deelname aan regulier sport- en cultuuraanbod om te voorkomen dat inwoners aanspraak moeten maken op specialistische ondersteuning.

Reikwijdte sport- en cultuurarrangementen

De arrangementen in het verenigingsleven behorende bij de voorliggende aanbesteding zijn gericht op jeugdigen. Voor volwassenen zijn er ook sport- en cultuurprogramma's gericht op het stabiliseren of voorkomen van de gevolgen van een beperking en/of stoornis. Deze beperkingen vallen grotendeels onder de Zorgverzekeringswet, zoals artrose, diabetes, cardiovasculaire aandoeningen, overgewicht, dementie en/of mentale gezondheid. Deze programma's worden ontwikkeld en gefinancierd in het kader van publieke gezondheid in combinatie met de zorgverzekeraars en vallen daarmee niet onder de reikwijdte van deze aanbesteding. Voor specifieke beperkingen waarbij wel ondersteuning vanuit de Wmo nodig is – bijvoorbeeld bij niet aangeboren hersenletsel – worden er arrangementen daginvulling ontwikkeld.

² Voor "sport" kan ook "bewegen" worden gelezen.

³ Human Capital model sport en bewegen, <https://hcm.kenniscentrumsportenbewegen.nl>

⁴ <https://www.lkca.nl/artikel/lkcatelier-een-culturele-kijk-op-gezondheid/>

Arrangementen sport (jeugd)

Voor jeugdigen gaat het om leerlingen/studenten van het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs die om sociaal emotionele redenen niet de prestaties leveren op school die van hen verwacht worden. Het programma is gericht op weerbaarheidstrainingen en trainingen om zelfvertrouwen op te bouwen.

De ambitie is om vier type sportarrangementen (voor jeugdigen) te ontwikkelen met onze maatschappelijke partners:

1. **MeedoenPlus:** een of twee jongeren met lichte problematiek draaien gedurende lange tijd (zo) gewoon (mogelijk) mee in een regulier team of trainingsgroep. Sport biedt hun een zinvolle vrijetijdsbesteding en een omgeving waarin zij zich kunnen verbeteren op verschillende gedragsaspecten;
2. **Uit- en Thuiswedstrijd:** een groep(je) jongeren met lichte tot zwaardere problematiek krijgt enkele maanden een sportintroductie op locatie (uitwedstrijd) of bij de jeugdhulpaanbieder (thuiswedstrijd). Doel is om de jongeren een positieve sportervaring te laten opdoen. Vanuit die positieve sfeer werken ze impliciet aan verschillende gedragsdoelen;
3. **Groepsmethode:** een bestaande groep jongeren met zwaardere tot lichte problematiek werkt via een specifiek aangepast en veelal verplicht sportprogramma een aantal weken lang gericht aan een specifiek gedragsdoel. Vaak gaat het om agressieregulatie en weerbaarheidsbevordering.
4. **Privéles:** één op één training voor jongeren met zwaardere problematiek, die niet goed hanteerbaar zijn of passen in een groep. Maatwerk maakt het mogelijk om doelgericht te werken aan individuele gedragsdoelen, opdat de deelnemer eventueel later kan doorstromen naar sporten in een groep.

	MeedoenPlus (←)	Uit-/Thuiswedstrijd (←)	Groepsmethode (←)	Privéles
Doelgroep	Problematiek	Lichte (externaliserende) gedragsproblematiek en/of problematische opvoedsituatie	Zwaardere tot lichte gedragsproblematiek	Zwaardere problematiek; niet hanteerbaar binnen dan wel niet opgewassen tegen groep
Aantal deelnemers per traject	Eén of twee per regulier team of trainingsgroep	5 tot 15 per sportcursus	4 tot 10 per sportprogramma	Eén op één training
Doelen en (te verwachten) effecten	Primair Doel (expliciet) Secundaire doel (impliciet)	Zinvolle en leuke vrijetijdsbesteding; Langdurige sportdeelname Omgaan met regels, bevorderen sociale vaardigheden, bevorderen zelfbeeld	Sport als expliciet middel voor specifieke gedragsdoelen, veelal agressieregulatie en/of bevordering sociale weerbaarheid Sportintroductie	Sportintroductie
Doorstromen naar reguliere sport	+	+-	-	++
Aanbod, aanpak en werkwijze	Verplichte / vrijwillige deelname Aanpassing sportaanbod Takken van sport Sportlocatie Duur en intensiteit	Vrijwillig Nee: jongere draait mee met regulier sportaanbod Vooral teamsporten, soms ook individuele sporten Nee Bij sport 1 à 2 keer per week, gedurende meer dan 6 maanden	Meestal vrijwillig, soms als onderdeel van zorgprogramma Beperkt: sportaanbod zo normaal als mogelijk en zo bijzonder als nodig Team- en individuele sporten Ja Bij sport (Uitwedstrijd) of bij zorg (Thuiswedstrijd) Eén- of tweewekelijks, gedurende 6 weken tot 1 jaar	Meestal verplicht als onderdeel van zorgprogramma Ja: (op onderdelen) aangepast sportprogramma, specifiek toegesneden op doel en doelgroep Vechtsporten / judo Meestal bij zorg, soms bij sport Eén- of tweewekelijks, gedurende 1 tot 6 maanden
Begeleiding en kosten	Intensiviteit sportbegeleiding Intensiviteit zorgbegeleiding Kosten	Laag: alleen wat extra aandacht en begeleiding voor doelgroep Laag: matchen kind-sportaanbieder, daarna vinger aan de pols houden Relatief laag: coördinatie, begeleiding, contributie en materiaal	Gemiddeld Hoog: hulpverlening bij voorkeur aanwezig bij sporten en frequent overleg tussen sport en zorg Gemiddeld: coördinatie, inhuur trainer, (extra) begeleiding, accommodatie-huur (Uit), materialen	Gemiddeld Hoog: frequent overleg tussen sport en zorg Hoog vanwege de één op één training
Specifieke aandachtspunten	- Selectie passende sportaanbieders - Ouderparticipatie - Doorstroming naar reguliere sport	- Afstemming tussen sport en zorg - Doorstroming naar MeedoenPlus of reguliere sport	- Motivatie deelnemers - Samenwerking sport en zorg - Vervolg aanbod (Uit/Thuis)	- Klik jongerentrainer - Samenwerking sport en zorg - Zo kort mogelijk: vervolg in groep

Bron: Vier waardevolle sportaanpakken voor jeugdhulp (Sport zorgt, Buysse/Duijvestijn, 2007)

We zijn voornemens om de succesfactoren uit programma's als 'Playing for Success', Special Heroes en 'Fit& Fight' en de werkzame elementen toepasbaar te maken voor de Hardenbergse situatie.

Arrangementen cultuur (jeugd)

Voor jeugdigen gaat het om leerlingen/studenten van het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs die om sociaal emotionele redenen niet de prestaties leveren op school die van hen verwacht worden. Met creatieve programma's worden kinderen begeleid hoe om te gaan met lastige situaties thuis of op school. In dit arrangement wordt er gewerkt met creatieve werkvormen (schilderen, tekenen, knutselen, spelvormen, gedichten, muziek maken, houtbewerken).

De arrangementen voor cultuur moeten nog volledig ontwikkeld worden.

2.4 Arrangementen in de Jeugd GGZ

De arrangementen voor de Jeugd GGZ zijn erop gericht om de dienstverlening aan de jeugdige en zijn/haar ouders te verbeteren door de jeugdige sneller en gericht te ondersteunen bij de hulpvraag op de juiste plek in het jeugddomein. Bij deze arrangementen ligt de focus op een juiste triage en verkenning van de (psycho)sociale problemen en ervoor zorgen dat de jeugdige tijdig en gericht ondersteund wordt door de juiste partij in het voorliggende veld, sociaal team of de eerste- of tweedelijns zorg.

Arrangement jeugdconsulent bij de huisarts

Er is in het kader van de transformatie van het sociaal domein actief ingezet op het versterken van het voorliggend veld en de pedagogische sociale basis. Vanaf het najaar 2021 zijn er bij de huisartsen in de gemeente Hardenberg jeugdconsulenten actief die laagdrempelige ondersteuning bieden aan ouders en jeugdigen. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor jeugdigen én ouders bij (psycho)sociale en/of vermoedelijke psychische problemen voor vraagverheldering. De jeugdconsulent biedt kortdurende interventies (begeleiding, geen behandeling). De jeugdconsulent kan verwijzen naar de maatwerkvoorzieningen jeugdhulp. Dit is een arrangement waarbij er een samenwerking is opgezet met de huisartsenpraktijken. Dit is een reeds bestaand arrangement dat in 2022 op regelmatige basis wordt geëvalueerd en eventueel bijgestuurd.

Arrangement Jeugd GGZ

Het arrangement Jeugd GGZ is gericht op het verkorten van de behandelduur binnen de Jeugd GGZ en de ondersteuning voor het vraagstuk op de juiste plek te positioneren. Eén van de uitgangspunten is het versterken van eigen kracht en zelf oplossend vermogen van de jeugdige en zijn systeem om te komen tot duurzame verbetering. Het arrangement ziet toe op het vormen van een integraal team van Jeugd GGZ en maatschappelijk werk. De screening door de gezinsbehandelaar wordt gepositioneerd aan het begin van een behandeltraject. Bij het disfunctioneren van het gezin vanwege psychische stoornissen of psychosociale problematiek wordt een behandeling ingezet. Parallel hieraan zullen andere stressoren in het gezin opgepakt worden door een maatschappelijk werker (begeleiding bij financiële onbalans, handelingsverlegenheid in de opvoeding, huiselijk geweld, etc.). Dit arrangement gaat er vanuit dat de Jeugd GGZ niet met alle problematieken aan de slag hoeft, maar dat we de juiste ondersteuning verzorgen bij de problematiek. Dit arrangement moet nog in zijn geheel worden ontwikkeld.

Arrangementen in de aanbestedingsprocedure

De voorgaande arrangementen worden in 2022 nader uitgewerkt en ontwikkeld. Een onderdeel daarvan is de bekostiging per arrangement. Er is juridisch advies opgevraagd over de bekostigingsmogelijkheden van de arrangementen. Naar verwachting worden aanbieders op de marktconsultatie hierover nader geïnformeerd.

De inschrijver dient zich desalniettemin te realiseren dat de omvang van de specialistische ondersteuning in werkelijkheid kleiner kan zijn, omdat een deel van de inwoners in de toekomst binnen de te organiseren arrangementen ondersteunt zullen worden, waardoor een specialistische maatwerkvoorziening niet langer noodzakelijk is. Onderhavige aanbesteding ziet toe op de inkoop van de specialistische maatwerkvoorzieningen ambulante jeugdhulp, begeleiding en beschermd thuis (en mogelijk ook op de arrangementen). Een voorwaarde om in aanmerking te komen voor gunning is participatie binnen één of meer arrangementen op het snijvlak voorliggend veld en specialistische ondersteuning.

3. Maatwerkvoorzieningen

Onder maatwerkvoorzieningen wordt de (specialistische) ondersteuning vanuit de Jeugdhulp en de Wet maatschappelijke ondersteuning verstaan. De maatwerkvoorzieningen worden ingekocht via onderhavige aanbesteding.

4. Groeimodel

Het Hardenbergse Model voor Ondersteuning is een groeimodel, waarbij we gefaseerd transformeren. We willen een ontwikkeling in gang zetten om normalisering, wijkgericht werken en preventie met zowel aanbieders als overige stakeholders binnen onze gemeente samen vorm te geven. De maatwerkvoorzieningen worden gedurende de looptijd van de raamovereenkomst (zoveel als mogelijk) omgevormd naar ondersteuning binnen de sociale basis of de voorgestelde arrangementen. Na gunning van de opdracht van onderhavige aanbestedingsprocedure blijven we de arrangementen doorontwikkelen en willen we in blijven spelen op de actuele behoeften van onze inwoners. Het streven is om te werken met onderstaande ambities:

Tijdspad	Ondersteuning in de maatwerkvoorzieningen	Ondersteuning binnen de arrangementen en sociale basis
1-1-2023 (start)	100 %	0 %
1-1-2024	85 %	15%
1-1-2025	70%	30%
1-1-2026	60%	40%
1-1-2-27	50%	50%

Het streven is om (op termijn) voor minimaal 50 procent van de hulpvragen van onze inwoners een oplossing te vinden binnen de sociale basis of de arrangementen.